

l'ullal 40

tercera època

revista del cpfpa
francesc bosch i morata
xàtiva
maig 2024

sumari editorial

participació de l'escola

“Shoes”: opinions personals
Joan Úbeda i Climent
Soukayna Kadri
Black swan.
Dhamar Almiñana Mercado
Cançó mexicana.
Ximena Ortiz Mejía
Canvi climàtic.
Tamara Fuentes Luján
Celebración típica de mi país.
Khadija Thajte
Chocolate log recipe.
Alba Jorques
Poema Corazón de guerrera.
Àngela Moncho
La nostra experiència en eTwinning.
Joan Úbeda i Climent i Hussein Ponce i Canut

Guardó L'Esqueix Francesc Bosch i Morata 2023.

Editorial

Inclusió educativa per a persones amb problemes de salut mental.

Anònim

La por.

Ana Monar

Jo sé una cançó.

GES 1 mati

El goig en una lenta agonia.

Mª Aranzazu González Ponce

Mi experiencia como estudiante.

Gema Fuentes Conca

Mi paso por la escuela.

Dolores Doherty

Nunca es tarde; la belleza de las segundas oportunidades.

Jonatan Cano

Pedro i el mussol Úho.

Carmen Vicent Casanova

POEMAS

Mis pensamientos están contigo.

Anónimo

Cambios.

Joan Úbeda Climent

Poesía de una amiga a otra.

María José Marín Laut

La amistad.

Nieves Talens

Servei d'Orientació Educativa al CPFPA Francesc Bosch i Morata.

José R. Giménez

Tallers d'Anglès.

Maria Molero i Elena Piera

Taller masculinitats dissidents; la nostra història com a homes: ens convé continuar així?

Claustre del CPFPA Francesc Bosch i

Morata de Xàtiva

Tresor històric oblidat: monestir de la Murta.

Julio Piquer Carrascosa

Un recuerdo de mi infancia.

Diyana Andonova

Xàtiva, la ciudad de las mil fuentes.

Borja Soriano Martínez

XV Exposició “Dones pintores”.

Àngel, Antonio, Maria Dolors, Ramon,

Reyes i Rubén. Fotografia: Reyes Garcia

Taller de ceràmica.

escola oberta

Cap a una educació de persones adultes que democratitze els aprenentatges en temps d'emergències polítiques i climàtiques

Jorge Osorio Vargas

fotografies i dibuixos

editorial

Any rere anys i en diverses ocasions (xarrades, conferències, escrits...) lloem els beneficis de la formació de persones adultes, però és que no és per a menys.

Amb més de 900 matrícules, el nostre centre és una seu de micromons que conformen un món sencer, ple de diversitat, inclusió i convivència.

Aquest any tornem a fer una eixida fora de Xàtiva (22 de maig de 2024) a la Marjal de Gandia i al Monestir de Sant Jeroni de Cotalba. La resposta per part de tota la comunitat educativa del CPFPA Francesc Bosch i Morata, ha sigut sorprenentment ràpida, positiva i molt agraïda, s'ha vist les ganes de tots i totes de participar i gaudir d'un dia de convivència i germanor. La resposta ha sigut també massiva, degut a les subvencions que conjuntament aporten L'APAP i també el mateix centre, per a les despeses dels autobusos i les entrades al monestir; afavorint així, que assistir a esta excursió estiga a l'abast econòmicament de tota persona.

taller de premsa

Coordinació: Manuela Fuentes i Lorena Ordiñana

Consell de Redacció: Manuela Fuentes, Lorena Ordiñana, Encarna Such, Victòria Vercher, Vicent Penalba i pep Aparicio.

Traducció i correcció: Manuela Fuentes i Lorena Ordiñana.

Coberta: Tono Burguete

Contraportada: “Toro Loco” Francisco Vicente Candelas

Fotografies: Alumnat Taller de fotografia i ceràmica.

Dibuixos: Alumnat Taller de dibuix.

Textos: Alumnat i professorat del CPFPA Francesc Bosch i Morata.

Traducció del text *Escola oberta*: Manuela Fuentes

El professorat del centre ha estat al màxim implicat en el seu disseny i difusió, motivant a l'alumnat i fent-se càrrec de les reserves i els representats de l'APAP, han estat en tot moment al nostre costat donant-nos suport i afavorint la implicació dels tallers en esta eixida.

Podem dir que les ganes, el gust, la vocació, el respecte, la unió i treball conjunt, fan del CPFPA Francesc Bosch i Morata, un lloc, el lloc on formar-se, compartir, treballar i gaudir.

“Shoes”: opinions personals

Joan Úbeda i Climent

Dimarts 16 de Abril vam anar el grup de GES II M amb altres centres educatius a veure una obra de teatre titulada *Shoes* al Gran Teatre de Xàtiva.

En la meua opinió l'obra *Shoes* es queda curta de ser una bona obra, tenint en compte el temps que va tardar en elaborar-se. En primer lloc, un dels motius pels que pense que no és una bona obra són les incoherències en el guió. Es boten parts en les accions o reaccions reals que tindrien les persones en ixes situacions. En segon lloc, veig en la obra l'intent de l'autor per mostrar forçadament els atemptats i el mal que van sofrir els armenis al seu genocidi, pense que podria haver-ho representat d'un altra manera amb una història més propera.

En conclusió no pense que la obra done un mal missatge ni que s'actue malament, al contrari, però veient l'èmfasi que feien en com era d'important el que va ocórrer i el temps que van tardar en fer-la, doncs dona molt que desitjar, remarque la meua opinió en que en un any se pot fer una obra més elaborada amb millor escenari i millor guió.

Soukayna Kadri

La meua opinió, és que no m'agradava molt quan la xica parlava en anglès, perquè no l'entenia. Al primer acte li deia que el seu germà era a Turquia, i la vaig entendre. Però al segon acte quan va recollir-la i marxava de casa, no entenia el què li deia. Encara que també m'agradà perquè em va fer riure la manera amb què parlava el xic, (parlava en valencià).

Black swan. Dhamar Almiñana Mercado

Black swan és una pel·lícula psicològica de suspens i terror de l'any 2010, que explora diversos temes de salut mental.

La protagonista, Nina, interpretada per Natalie Portman, és una ballarina de ballet clàssic que lluita per interpretar el paper dual del Cigne Blanc i el Cigne Negre en la producció “d'El llac dels cignes” de la seua companyia de ballet.

A mesura que avança la pel·lícula, es revelen molts dels problemes de salut mental que enfronta Nina, entre ells, els següents:

Trastorn de la personalitat límit: la porta a tindre dificultats per mantindre relacions estables i una imatge de sí mateixa inconsistent.

Trastorn obsessiu compulsiu: mostra signes de TOC, com esquinçar-se la pell al voltant de les ungles, obsessió per la perfecció en el seu ball.

Trastorn d'identitat dissociatiu: experimenta una pèrdua de memòria i un sentit d'identitat confús.

Trastorn d'estrès posttraumàtic: a causa de l'abús físic i emocional que pateix a mans de sa mare.

En la nostra vida quotidiana, la pel·lícula és un recordatori imperatiu de la importància de la salut mental, d'estar atentes i atens a actituds, comportaments, canvis d'hàbits... i de la necessitat de buscar ajuda quan es presenten problemes. També ens recorda que les persones amb trastorns de salut mental no han de ser estigmatitzades ni aïllades, sinó que han de ser secundades, recolzades i tractades amb compassió.

Dibuix: Fernando Císcar Morant

Cançó mexicana. Ximena Ortiz Mejía

M'agradaria compartir amb vosaltres esta cançó mexicana que escoltava de xicoteta i que m'encanta.

No oblidem al xiquet que tenim dins. La cançó s'anomena *Igual que el universo*.

*Un xiquet té l'ànima igual que l'univers,
en ella cap de tot, els seus jocs i els seus versos,
la seua música, el seu plor, la seua rialla i el seu silenci,
un xiquet té l'ànima igual que l'univers.*

*Pot guardar secrets i mil aventures,
que només li conversa a la seua amiga la lluna,
ell viu el seu present i no coneix el temps,
un xiquet té l'ànima igual que l'univers.*

*Lliure com la rosada, com el vent en un bladard,
com Sol que s'adorm entre les ones de la mar,
com Sol que s'adorm entre les ones de la mar.*

*Si té algun tresor li'l regala al vent,
i encara que no tinga res, ell sempre està content,
és lliure com les gavines i la seua vida és com un conte,
un xiquet té l'ànima igual que l'univers.*

*Lliure com la pluja, com el foc d'un volcà,
com tro a tots crida, només vull llibertat,
com tro a tots crida, només vull llibertat.*

Canvi climàtic. Tamara Fuentes Luján

El canvi climàtic sens dubte no és una cosa de hui, ni d'ahir, és una conseqüència provocada des de fa molts anys i la major part de culpa la té l'ésser humà.

La contaminació química massiva de rius, mars i l'emissió agressiva de gasos, com el CO₂ i molts altres més a l'atmosfera, han fet que el calfament global es produísca, ocasionant així el Canvi Climàtic.

Les conseqüències són molt greus. El pol Nord és un casquet de gel i, l'Antàrtida està coberta per gel, el qual té una funció:

Fotografia: Tono Burguete

Quan els raigs solars incideixen sobre ell, en compte de retindre els raigs solars, els expulsa i per això la temperatura en la terra és agradable.

Però... degut a les emissions agressives de gasos, el planeta es va calfant i llavors el gel que hi ha en el Pol Nord i l'Antàrtida es fon, amb la qual cosa els raigs són retinguts en la Terra i aquesta comença a calfar-se.

També en fondre's el gel dels pols el nivell de la mar pujarà metres.

En el nostre clima estàvem acostumats a tindre un oratge definit en cada estació, això ja no és així, en el mediterrani pràcticament ja sols tenim dues estacions, passem d'hivern suaus a estius molt calorosos.

Els animals no saben quan niar i ho fan en qualsevol estació i, tampoc emigren.

Tot ésser humà i m'incloc a mi mateixa, considerem que fem el necessari i el correcte, però malauradament no és així.

Assumisc i tinc clar que no és pot fugir de tot i és molt difícil evitar comprar tots aquells productes de supermercats o grans establiments envasats amb plàstic, que són una gran quantitat, com el xampú, gel, desodorants, cremes i un infinit de productes, així com d'envasos de menjar dels quals fem consum diàriament.

A casa fem triatge de residus: plàstic, vidre, paper, cartó i orgànic, per tal de reciclar i reaprofitar les matèries primes.

Evitem comprar productes d'un sol ús, com per exemple: gots, coberts, plats, palletes...

A més a més a casa, una de les millores entre altres amb la que anem molt en compte és, l'ús de l'aigua i de l'energia, amb l'ajuda d'una placa solar que ens suministra l'aigua calenta a tota la casa.

Seguidament per a calfar el nostre habitatge quan fem la poda dels tarongers aprofitem la llenya per poder calfar la nostra llar.

Pense que l'important és tindre molta informació sobre el tema i voler aportar el nostre xicotet però imprescindible gra de sorra, i per a això el primer pas és canviar molts dels nostres hàbits diaris i sempre per a millor.

Celebración típica de mi país. Khadija Thajte

En Marruecos, como somos musulmanes, celebramos muchas fiestas, religiosas y nacionales. Por ejemplo, «Eid el Fitr» es el primer día del Ramadan» el mes en que el «Corán» fue revelado.

Los musulmanes no deben ni comer ni beber del amanecer al atardecer, también está prohibido decir malas palabras... «Eid el Fitr» es una celebración importante para la comunidad musulmana. Durante este día, los musulmanes se despiertan temprano para realizar la oración «Solat el Eid», especialmente en una mezquita o en un espacio abierto, después se felicitan unos a otros «Eid mubarak»; «feliz Eid». Es un momento para renovar los lazos familiares, generosidad y solidaridad entre las personas a través de comidas especiales compartidas, juegos, actividades para niños y vestirse con ropa tradicional que añaden alegría a la festividad.

En resumen, «Eid el Fitr» no solo es una celebración religiosa, también es una oportunidad para la generosidad y la compasión entre las personas.

Dibuix: Antonio Benito Miñana

Chocolate log recipe. Alba Jorques

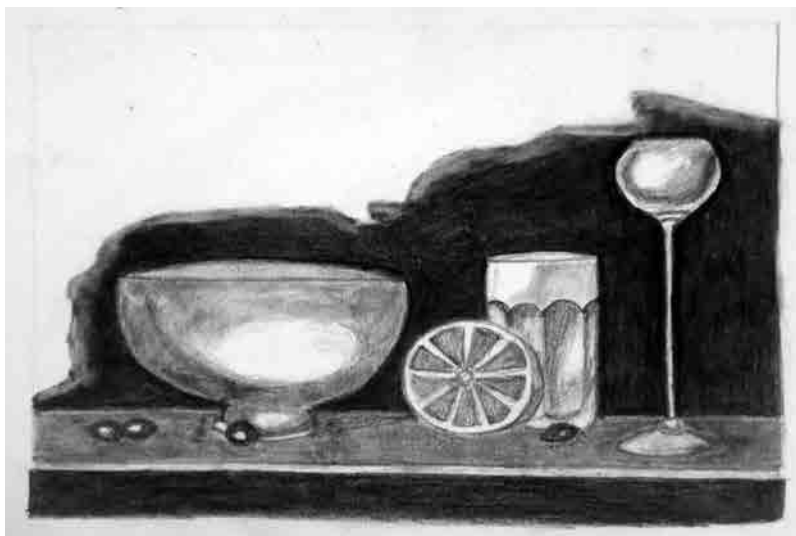
Ingredients:

3 eggs
1 small tulip jar
Milk
Sugar
Flaky Cookies

Preparation:

Dissolve the chocolate in a bain marie, raise the whites to level point. Add the flames, the butter by spoonfuls and add the chocolate little by little.

My grandmother taught me to make this desert. As a child I really liked it and every time my grandmother made it, I was in front of her teaching me how to do it step by step. I usually make this desert on special occasions. My son loves it so much that for his anniversary he always wants me to make him one.

Dibuix: Rosa Aranda Benavent

Poema *Corazón de guerrera*. Àngela Moncho

*Todos te reprochan tu lucha
es difícil, mi lucha es imposible,
no podrás triunfar, vas a caer...
Pero yo ya he visto la muerte,
el infierno y la oscuridad de mi alma.
Mis oídos están sordos para las palabras cobardes,
mi alma me impide retroceder,
la razón poco o nada significa ¿verdad?
En mi vida el fuego de guerrera
es mi naturaleza desafiante,
llegar hasta el borde del abismo,
ver el infierno y sus demonios y enfrentarlos.
La lucha imposible, la lucha por lo olvidado
o por aquello que no trae más que recompensas,
a diferencia de no haber hecho nada.
Esa es mi forma de ser,
esta es mi forma de creer en Dios,
así sé que Dios es quien decide
sobre mi alma y sobre mi sendero.
Mis ojos no ven peligro, ven desafío
al borde de los secretos del poder.
Y por eso mi lucha siempre será digna como la verdad.
Siempre he luchado hasta el final,
encuentro la luz en la oscuridad, lucho
y cuando encuentro el final, la paz viene a mí.
Me siento al borde del mar de las memorias y sueño,
pero esta vez, vivo mi sueño, ahí estaré.
Mi sueño será mi realidad encontrada,
y al final la guerrera consigue su meta.*

La nostra experiència en eTwinning. Joan Úbeda i Climent i Hussein Ponce i Canut

eTwinning és una plataforma que s'usa per a comunicar-se amb altres centres o institucions d'altres països d'Europa. Així es genera unió entre diversos països per a compartir idees i costums. També és una manera de parlar amb gent d'altres societats i entendre-les.

En la nostra experiència com alumnes en *eTwinning* hem hagut de col·laborar amb altres centres per a fer, entre altres coses, una xicoteta presentació i votar un "logo" que represente la Unió Europea; nosaltres hem treballat per equips per a fomentar el cooperativisme i l'ajuda, hem viscut aquesta experiència des del CPFPA Francesc Bosch i Morata en la classe de GES2 matí.

Ens sembla una bona idea això del *eTwinning*, pel fet de poder comunicar-nos a través de l'anglès amb gent d'altres centres europeus i poder fer activitats conjuntes i així, practicar el nostre nivell d'anglès i progressant.

Afegim que ha sigut una vivència entretinguda, divertida i amb un bon mètode d'aprenentatge.

Mario Pavón.
Ges 1 Matí.

Dibuix: Mario Pavón

Guardó L'Esqueix Francesc Bosch i Morata 2023. Editorial

El passat 17 de gener va tindre lloc al nostre centre, la tercera edició del guardó L'ESQUEIX FRANCESC BOSCH I MORATA. Guardó que representa les quatre vessants ideològiques que ens mouen dia a dia a treballar en el present, respectant i aprenent del passat i llaurant el camí per un futur millor. Quatre vessants que ens porten a treballar pel feminisme, l'ecologia i salut, el compromís i la formació de les persones joves i adultes al llarg de la vida.

Així doncs lliurarem el guardó a Sebas Parra Nuño, que ens va deixar l'any passat, Sebas, un mestre compromès, exemple extraordinari d'estima i passió per l'educació popular, pel treball amb les minories culturals, pel gran valor i qualitat que té aprendre, formar-se i compartir a qualsevol edat. Sebas Parra ens deixa un gran llegat i ens ha mostrat i ens mostra un camí pel qual caminar amb l'aval de la seua experiència i exemple de vida.

A l'acte va acudir la seua dona, germana, familiars, companys i companyes i amics i amigues. Va ser tot un plaer i un acte d'agraïment de tota la comunitat educativa del CPFPA Francesc Bosch i Morata, de l'Institut Paulo Freire i de TAREPA.

Inclusió educativa per a persones amb problemes de salut mental. Anònim

Sí, educació i formació, es necessita formació o millor dit inclusió o una major inclusió per a les persones amb problemes de salut mental.

Persones amb problemes de salut mental com depressió, ansietat, in- clòs trastorns més greus com trastorns de personalitat, de conducta... però no hi ha que assustar-se, perquè aquestes persones no tenen perquè ser agressives. Estes persones porten una medicació que els fa estar molt con- trolades i totes no, torne a dir no són agressives o violentes i no són males persones.

Açò és un estereotip, és un estigma, és com una etiqueta que ens han posat totes aquelles persones que no entenen del tema.

La por. Ana Monar

*La por em causa malsons,
la por em dona por.
Potser que patir por
em provoque estupor.
Però, per a que la por
no em faça por,
per a que la por
no em cause malsons,
hi ha que pensar
que la por no existeix,
que se la crea un mateix.
És per això,
que la por
Ja ha deixat
De fer-me por.*

Dibuix: Xavier Montagu Moncho

Jo sé una cançó. GES 1 matí

*Jo sé una cançó,
que no és de fil i cotó,
que quan l'escolte
em fa sentir emoció.*

*Serrat, Machado, Estopa,
Gertrudis, Benito Kamelas,
Fito i Fitipaldis, Barak, Bad Gyal,
Arnau Griso, Madiel Lara, La Húngara i més...*

*Per uns minuts ens transporta
per un món diferent;
On voldries estar o
o bé voldries deixar.*

*Amb la lletra m'identifique
amb la música gaudisc,
i a totes hores me la fique
i continuament la repetisc.*

*Canta, balla, bota,
relaxà't, identifica't
qualsevol cançó és bona
si t'arriba al cor i sona.*

El goig en una lenta agonía. Mª Aranzazu González Ponce

Va ser cap al mes de desembre de l'any passat, una vesprada, abans d'arregar el meu fill menut, que vaig anar a la biblioteca de Benigànim a deixar un llibre. Com sempre, tenia la intenció d'agafar-ne un altre, deixant-me assessorar per Mª Àngeles, la bibliotecària. Des que vaig començar aquesta aventura d'aprendre valencià de debò, ella s'ha convertit en una aliada indispensable.

Així va ser com va caure a les meues mans el llibre "Quina lenta agonía dels ametlers perduts" de l'escriptor xatívi Toni Cucarella.

Fotografia: Tono Burguete

Dic aprendre valencià de debò perquè aquesta no és la primera vegada que ho intente. Jo no soc valenciana, soc andalusa, encara que el meu aprenentatge va començar des del primer dia en que vaig aterrar en aquesta terra. Terra que és l'escenari del llibre del qual estic parlant. És una novel·la plena de vida. Vida d'una Xàtiva del segle xx, en l'època posterior a la Guerra Civil espanyola, el que es coneix com a postguerra. Els protagonistes s'enfronten a canvis, tant a nivell tecnològic com personal, i es trenquen barreres imposades per la tradició o per la mateixa guerra. És un llibre ple d'anècdotes, que són testimoni d'una època, i de la picardia dels seus habitants. Tot i el rerefons amarg, el riure està garantit, amb el protagonisme a càrrec dels veïns i veïnes d'una Xàtiva entranyable.

Al llarg d'aquests tretze anys que porte llegint en valencià, aquesta novel·la s'ha convertit en el meu llibre preferit. És fàcil d'entendre, l'autor fa servir un llenguatge que no resulta farragós i et deixa, sempre, amb ganes de saber-ne més.

Dibuix: Apolonio Romero Valero

Mi experiencia como estudiante. **Gema Fuentes Conca**

Hace años que llevo en mente ponerme a estudiar, pero no veía el momento por cuestiones familiares ya que siempre me faltaba tiempo.

Hace dos años que me decidí y me matriculé en la escuela de adultos para hacer la prueba de acceso de grado superior.

La experiencia de volver a estudiar para mí fue, una de las mejores de mi vida. Es un buen centro la Escuela de Adultos Francesc Bosch i Morata de Xàtiva y la recomiendo para la gente en general. Tuve una buena preparación por parte del profesorado. Cuando llegó el día de la prueba iba bastante preparada, pero se me quedaron dos asignaturas pendientes: química y biología. Me derrumbé bastante, pero decidí volver a matricularme y asistir a las clases de esas asignaturas, así como matricularme en GES2 SP para terminar la ESO.

Ha sido lo mayor que he podido hacer, porque así parto de cero en todas las asignaturas.

Es una clase muy buena, con un buen equipo de profesorado, cada día tengo más ganas de aprender. Si me preguntaran si volvería a repetir, lo haría sin ninguna duda.

Espero lograr mis propósitos.

Mi paso por la escuela. **Dolores Doherty**

Cuando comencé la escuela, estaba desconcertada. Yo era zurda y las monjas intentaron hacerme escribir con la mano derecha, para ello me golpeaban el dorso de mi mano con la regla.

Por eso no me gustaba la escuela.

Mi relación con la escuela en esa época de mi infancia no fue nada buena ni agradable, me vi obligada a hacer cosas que no me gustaban y con las que no me sentía bien.

A pesar de todo, me encantó estudiar y ahora como persona adulta sigo estudiando todavía y sobre todo he intentado siempre que la escuela fuera una etapa agradable para mis hijos.

Nunca es tarde; la belleza de las segundas oportunidades. **Jonatan Cano**

En la vida, solemos pensar en el tiempo como un recurso limitado, y, a menudo nos sentimos presionados por el reloj a medida que envejecemos. Sin embargo, la verdad es que empezar algo nuevo, perseguir una pasión o embarcarte en una aventura que siempre has deseado, dándote una segunda oportunidad, es una parte esencial del viaje humano.

Una de las características más hermosas de la vida es su capacidad de sorprendernos en cualquier momento. Algunas personas descubren su verdadera vocación después de décadas, mientras que otras encuentran el amor de su vida en una etapa en la que nunca lo esperaban.

Esto nos recuerda que nuestras experiencias y aprendizajes nunca terminan, independientemente de nuestra edad o circunstancias.

A menudo, el miedo al fracaso o al rechazo nos impide tomar ese primer paso hacia lo desconocido. Cada día es una oportunidad para reinventarnos y acercarnos un poco más a la realización de nuestros sueños.

El éxito y la felicidad no tienen una fecha de caducidad. No importa la edad o qué situación hayamos atravesado en el pasado, siempre existe la posibilidad de crecimiento y transformación.

Hay que ser conscientes que nunca es tarde para hacer cosas, abrir nuevas puertas y explorar territorios inexplorados en nuestra existencia.

En resumen, la vida está llena de oportunidades esperando a ser descubiertas, sin importar en qué punto nos encontremos del camino.

¡Atrévete a soñar en grande, a seguir tus pasiones y a marcar tu propio camino, porque nunca es tarde para hacer cosas que te llenen de alegría!

Dibuix: Luisa Marí Blesa

Pedro i el mussol Úho. Carmen Vicent Casanova

Hi havia una vegada un xiquet que li deien Pedro i vivia en el bosc amb els seus pares.

De nit, Pedro a la seua habitació se sentia molt sol i tenia por a la foscor. Una de les nits es va posar a plorar desesperat perquè no podia aguantar més. Tant fort plorava que el mussol Úho el va escoltar des de dalt del seu arbre. Llavors Úho va decidir visitar a Pedro.

De sobte, el xiquet va escoltar un soroll en la finestra i va despertar la seua curiositat. En obrir la finestra, va veure el mussol que agitava les seues plomes mentre seguia damunt de la branca d'un arbre.

Aleshores el mussol va parlar:

—Hola, soc Úho. Per què plores?

Pedro va respondre:

—Perque tinc por de la nit.

Úho va voler saber més, i va seguir preguntant:

—De què tens por?

El xiquet va respondre:

—Tot està fosc i escolte molts sorolls.

El mussol que no volia vore trist a Pedro, va intentar ajudar-lo. Li va dir que els sorolls que escoltava des de la seua habitació venien del bosc. Eren els seus amics, la lloba Lola, l'ós Roso i el ratolí Ratolitín.

Ara descansa Pedro, que jo demà tornaré per a vore com et trobes i per a acompanyar-te per la nit.

A l'endemà, Pedro va esperar al seu amic prop de la finestra. El va vore arribar i posar-se sobre una branca, i aleshores el va saludar:

—Hola Úho! He d'explicar-te una cosa.

El mussol li pregunta:

—Què passa?

Pedro va respondre:

—També tinc por a la foscor.

Aleshores Úho li va contestar:

—Jo tinc els ulls grans i brillants i veig en la foscor però els teus ulls poden vore durant el dia. Ara tanca els ulls i descansa. I una nit més, el xiquet va esperar al mussol des de la seua finestra però Úho no apareixia.

Dibuix: Antonio Sancho Cháfer

De sobte el va vore volar des de la llunyania, i es va posar molt content.

Pedro diu:

—Pensava que no vindries.

Úho li respon:

—He tingut molta feina Pedro.

Però Pedro insisteix:

—Tinc por d'estar sol.

Úho li contesta:

—Saps molt bé que no ho estàs! Tens als teus pares i als teus amics, així que ara dorm tranquil·lament.

Com totes les nits, Pedro va esperar al seu amic el mussol però esta vegada Úho no va aparèixer. I Pedro va comprendre que ja no vindria més perquè ell havia superat les seues pors. Va tancar la finestra, va apagar la llum i es va dormir. I ja mai més va passar por per les nits.

Cap a una educació de persones adultes que democratitze els aprenentatges en temps d'emergències polítiques i climàtiques. Jorge Osorio Vargas. *Universidad de Valparaíso, Chile*. Traducció J. Manuela Fuentes

Per què està l'educació de persones adultes basada en la comunitat?

En el mes de juny passat es va realitzar al Marroc la setena Conferència Internacional d'Educació d'Adults (*Confintea VII) convocada per la UNESCO amb participació de governs i organitzacions de la societat civil.

La Fundació Ciutadana per un Consum Responsable (*FCCR), va participar en els processos preparatoris a la mateixa, convocats per xarxes de la societat civil que treballen en esta modalitat educativa. D'esta manera li ha donat continuïtat i projecció al treball que fa dècades els seus membres realitzen en la vinculació de l'educació de persones adultes i l'educació per a un consum responsable, tant en la seua dimensió escolar com comunitària.

En esta nova versió de la *CONFINTEA la nostra Fundació destaca que en les seues conclusions es fa una crida clau: la necessitat, de fer un nou contracte mundial per a la justícia educativa en temps de transició climàtica i de cura de la salut de les persones i del planeta.

Esta crida ens permet presentar un conjunt de plantejaments sobre la situació i els desafiaments de l'educació de persones adultes (*EPA) basada en la comunitat a Amèrica Llatina i el Carib; i, així mateix, donar compte de processos que s'han desenvolupat a la regió i que són claus per a l'anàlisi política d'estos.

Succintament, assenyalem els següents factors que dificulten la marxa de la *EPA:

- a) Fragmentació de les polítiques de l'educació de persones adultes (*EPA) en el continent, i dissolució d'una visió comuna de l'EPA com a factor d'enfortiment comunitari, democratització i *contrabalança del poder i influència política dels seus gestors estatals.
- b) Incapacitat per a incorporar la *EPA al nucli dur de les reformes educatives en curs i de les seues prioritats financeres.

Fotografia: Tono Burguete

Fotografia: Tono Burguete

- c) Tendència a valorar l'EPA principalment com a eina de modernització de les economies via programes de capacitat per al treball.
- d) Dispersió de les investigacions referides al camp pedagògic i social de l'EPA.
- e) Exclusió de l'enfocament d'educació per a tots en les polítiques educatives, malgrat l'apropiació del seu discurs.
- f) Incapacitat per a entendre que la superació de les desigualtats educatives passa per enfortir el capital cultural i els recursos comunitaris dels sectors populars.
- g) Dèficit de participació ciutadana en el desenvolupament de les polítiques educatives; i, pel mateix, desconexió de la dinàmica de les organitzacions i moviments socials i comunitaris amb les reformes educatives, amb la consegüent escassa atenció al teixit sociocomunitari com a espai educatiu.

- h) Dèficit polític i financer per a potenciar polítiques que superen les bretxes digitals obrint nous canals per a l'educació permanent i contínua, la qual cosa va quedar en evidència amb l'emergència educativa durant la pandèmia del COVID-19.
- i) Manca d'un enfocament de les reformes educatives com a processos culturals que cobrisquen tot el cicle de la vida i no sols com a reformes escolars per a la població infantil i juvenil.
- j) Dificultat per a entendre els processos d'alfabetització i de l'EPA en contextos que, per la seua diversitat, requereixen la incorporació d'enfocaments interculturals, multilingües i inclusius.
- k) Incapacitat dels gestors públics per a valorar l'EPA desplegada per centres d'educació popular, basats en les comunitats, sobre temes com els drets humans, el medi ambient, la igualtat de gènere i l'economia social, entre altres, invalidant l'ingrés, en les agendes oficials, d'enfocaments i metodologies innovadores a partir d'una pedagogia comunitària.

Processos promissoris de l'educació de persones adultes basada en la comunitat

Juntament amb els aspectes nomenats, que ens adverteixen sobre els punts crítics de l'EPA en l'última dècada, cal assenyalar alguns processos promissoris que estan indicant camins d'innovació i canvi:

- a) Enfortiment d'instàncies regionals de promoció i desenvolupament de polítiques d'EPA, amb el que s'han generat xarxes d'intercanvi i producció de coneixement, el principal lideratge ha recaigut en el Consell d'Educació Popular d'Amèrica lideratge (*CEAAL).
- b) Investigacions sobre la trajectòria de l'educació popular en el continent, que revaloren el contingut polític crític de l'educació, en un context de modernització accelerada de diverses economies, de democràcies limitades i de globalització asimètrica creixent. La *EPA ha sigut despolititzada també en l'àmbit oficial, i urgix replantejar la seua pròpia economia política i la seua refundació partint de les comunitats i els seus territoris.
- c) Diversificació dels actors de l'EPA, especialment als països multiculturals, amb la creació d'entitats, autoritats i programes

d'important significació per a una *EPA sustentada en processos identitaris i d'obertura cap a la creació de modalitats educatives pròpies de les comunitats indígenes.

- d) Xarxes d'universitats que estan potenciant la pràctica i la reflexió de la investigació-acció, associades a xarxes comunitàries i al desenvolupament cultural de les localitats.
- e) Potenciació de l'educació ciutadana mitjançant accions que usen nous mitjans de comunicació, ràdios i televisió comunitàries, al costat del desplegament, en l'àmbit de les polítiques educatives, d'iniciatives d'incidència pública que partixen de moviments docents i d'organitzacions de la societat civil democràtica.
- f) Creixent participació i desenvolupament de control ciutadà de part d'entitats no governamentals de les polítiques educatives, la qual cosa advoca en favor de nous enfocaments per a l'EPA.
- g) Noves formes d'educació terciària que obrin la seua oferta educativa a la formació contínua; això, a través de règims flexibles que desenvolupen l'enfocament de validació de sabers locals que permeten el desenvolupament de modalitats institucionals capaces de respondre a la diversitat de les trajectòries formatives de les persones i de les seues comunitats.

Basar les noves polítiques educatives i les seues reformes curriculars en una definició clau: construir una cultura *biocèntrica que ens faça responsables de la cura del planeta, que siga proconsum sustentable, proeconomia circular i promotora de comunitats que gestionen els seus espais de vida en sintonia amb els eco-sistemes de base.

Els camins polítics de l'educació de persones adultes basats en la comunitat.

Havent assenyalat els obstaculitzadors i les potencialitats de l'EPA, ens sembla apropiat assenyalat algunes definicions que, al nostre entendre, permetrien orientar els llits polítics d'una *EPA basada en la comunitat i democratitzadora, entesa com una eina estratègica per a construir una societat justa i igualitària. En tal sentit, cal:

1. Enfortir el lideratge dels actors de l'EPA en els governs democràtics i en les organitzacions de la societat civil, perquè es reconega

Fotografia: Tono Burguete

el dret humà a aprendre durant tota la vida, i que, com a tal, s'expressa en les polítiques educatives.

2. Reconstruir, en un sentit democràtic, els programes orientats a enfortir les capacitats necessàries per al ple exercici de la ciutadania econòmica. Això implica avançar cap a una democratització del debat sobre les polítiques econòmiques i una adequació de l'EPA a les exigències del desenvolupament de les regions i les localitats, per al millorament de les seues condicions de vida i en favor de l'exercici del dret a una ocupació decent i a una formació contínua. Fa falta exigir inversions públiques i la reestructuració dels sistemes d'educació per al treball, especialment en aquells països on aquests sistemes estan privatitzats.
3. Ampliar, en les polítiques educatives, la noció d'espais d'aprenentatge, per a valorar a les famílies, les comunitats, els barris i altres àmbits de socialització com *locus educatiu, d'enfortiment del capital cultural, de reconeixement dels sabers locals i de cre-

Fotografia: Antonio José Estellés Lozano

ativitat. Per a això, cal anar de la mà en les accions educatives escolars i les polítiques culturals i de foment a la lectura pròpies de les biblioteques, els centres culturals, les escoles de barri i les universitats regionals, construint un espai d'actuació sociopolítica que distribuísca el poder del coneixement i potencie els aprenentatges i sabers locals. De manera especial, és important fer costat als governs locals i les associacions independents que treballen amb esta perspectiva.

4. És fonamental enfortir les agendes nacionals i globals referides a l'educació, buscant el reconeixement dels països de manera real i avaluable; així mateix, l'adopció de criteris i estratègies globals que apunten cap a una democratització igualitària de l'accés i la qualitat de l'educació —incloses totes les modalitats de l'EPA—, i establint ponts flexibles i mòbils d'esta amb l'educació tècnica i l'educació terciària, mitjançant itineraris que promoguen el ple accés als centres educatius públics i definisquen propostes curriculars inclusives socialment i pertinents a les identitats culturals i lingüístiques de les comunitats.

Això últim implica un acord o pacte per una nova generació de polítiques educatives. Així mateix, suposa el recanvi dels gestors de les reformes que han fracassat i els qui han sigut refractaris a reformes igualitaristes; i, igualment, el desenvolupament de lideratges populars **ciudadanistes* que partisquen de les organitzacions de l'EPA, a més de la generació de noves opcions d'inversió socioeducatives centrades en una "visió de canvi" i referides al desenvolupament humà democràtic i ecològic, així com la seua manifestació en els processos educatius.

Les comunitats són, en estos temps, espais de recreació del sentit de l'EPA, així com font de recursos culturals i d'incidència en les polítiques locals, amb la qualitat de viure, en el quotidià, les necessàries eixides als dilemes actuals: cura de la vida, generació de sabers comunitaris per a confrontar emergències, sentit de mutualitat i reciprocitat, capacitat d'auto-gestionar les seues educacions i l'autoformació de les seues educadores i educadors —ancestrals i comunitaris— i construcció de ponts epistèmics per a democratitzar el coneixement com un bé comú.

Mis pensamientos están contigo. Anónimo

Pensamientos internos,
mis pensamientos están contigo,
mis pensamientos son lo que escribo,
mis pensamientos son lo que escribo.

Porqué además de que te quiero
en mi pensamiento interno,
¡Ojalá fuera correspondido! pero me digo que no, que no me quieres,
aunque mi corazón quiera que sea que sí.
Me da miedo que no esté a tu nivel,
yo me esfuerzo para mejorar y mejorar.
Aunque una parte de mi dice que sí,
no se si podré conseguirlo.
Espero algún día poder salir contigo.

Cambios. Joan Úbeda Climent

Dentro de mí, solo queda muerte,
la vida ya no crece,
Se esfumaron los sueños,
ahora las pesadillas prevalecen.
Inconsciente hasta los doce y muerto desde los trece.
Siguen siendo felices esas personas que no se lo merecen
Solo el tiempo es aquel que lo resuelve.

Poesía de una amiga a otra. María José Marín Laut

Árbol caído, árbol llorado
lo siento, pero me he enamorado,
dame tu mano, sea tu boca,
Te quiero, te adoro, eres mi tesoro.
El más grande que he podido tener,
y darte todo mi querer como amiga.
Te conocí como amiga, te hablé
y de ti me enamoré.
Me enamoré de vos,
pero no quiero decirte adiós.
Si una pluma se va con un suspiro,
a esto no le veo sentido.
Mi amor es inmenso, mi amor es tan grande que a veces no puedo
ni pensarlo.
Vivir sin ti sería una condena,
pero eso me corre por las venas
y es arena mi condena serena.

La amistad. Nieves Talens

Hay amigos de toda una vida,
Hay amigos nuevos y por conocer,
Hay amigos que cuando triunfan se van,
¡pero tú! Siempre estuviste a mi lado.
Cuando tuve y cuando no tuve
Y por eso yo te digo:
Que tú eres mi amigo del alma.

Servei d'Orientació Educativa al CPFPA Francesc Bosch i Morata. José R. Giménez, Servei d'Orientació Educativa del CPFPA Francesc Bosch i Morata

Aquest curs, la Direcció General d'Inclusió Educativa de la Generalitat Valenciana ha iniciat el programa d'Unitats d'Acompanyament i Orientació (UAO) als centres d'adults. Estes unitats estan formades per especialistes de la pedagogia, la psicopedagogia i la psicologia, que atenen dins del mateix sistema educatiu, en els centres C.E.E. Pla de la Mesquita i CPFPA Francesc Bosch i Morata; coordinats per les Unitats Específiques d'Orientació de Xàtiva.

L'assessorament es basa en la proposta d'estratègies, eines i recursos per a la millora emocional de l'alumnat i el seu entorn. Concretament, s'emmarca en la prevenció de l'abandonament i absentisme escolar en edats crítiques i, acompanyar en les dificultats de regulació emocional i salut mental. Aquest recurs va dirigit en exclusiva a l'alumnat fins a 19 anys.

L'acompanyament periòdic permet un seguiment molt intensiu que facilita el vincle i treball dels professionals amb l'alumnat i les seues famílies, donant així l'oportunitat d'un treball de reforç d'estratègies i millora de la confiança i l'autoestima.

A més a més aquest servei proporciona orientacions amb futurs itineraris educatius als quals pot optar l'alumnat.

Actualment el servei educatiu d'Orientació Educativa al nostre centre, no està a horari complet ja que el seu servei està compartit amb altres centres educatius d'adults de la zona, i només tenim un professional assignat però és un recurs molt esperat i demanat a la Conselleria d'Educació amb molta insistència pel nostre centre i per totes les escoles d'adults.

Esperem que per al proper curs es pugui seguir comptant amb este servei i es pugui ampliar les hores d'atenció a l'alumnat sense franja d'edat limitada.

Tallers d'Anglès. Maria Molero i Elena Piera, Professores d'anglès del CPFPA Francesc Bosch i Morata

In the English workshops of Francesc Bosch i Morata school we are having lots of fun! In class we do role-plays and theatres which encourage speaking and communicative skills. This term we have represented drama plays such as Little Red Riding Hood and Hansel and Gretel. In March we celebrated St Patricks day, learning about the Irish culture and in April we have done our first Easter egg hunt!

Taller masculinitats dissidents; la nostra història com a homes: ens convé continuar així? Claustre del CPFPA

Francesc Bosch i Morata de Xàtiva

A l'última setmana del mes de febrer de 2024, al **CPFPA Francesc Bosch i Morata de Xàtiva**, hem portat a terme un taller que des de la **Regidoria de Dones i Igualtat** i mitjançant els tècnics de la Casa de les Dones, **Mercè i Ferran** ens ha propiciat reflexionar, debatre i posar en comú temes tan importants com el masclisme, l'educació, els estereotips, el feminisme i el concepte molt arrelat de la protecció, cura i concepte d'amor romàntic, que maltracta i mata a dones i fa patir a la humanitat.

Abans de la trobada en comú, hem visionat a les aules la pel·lícula: "Vive como quieras. 1938" del director Frank Kapra. que ha agradat a la majoria de l'alumnat i ens ha sorprès molt positivament l'efecte que ha produït, perquè les persones joves i adultes que l'han visionada, han realitzat nombroses intervencions captant perfectament el "rol" de cada personatge, tenint en compte el moment històric en el que es va rodar i la mentalitat d'una època i d'un país, buscant i trobant moltes similituds, igualtats i diferències que vivim ara en 2024.

Després del visionat de la pel·lícula hem treballat una adaptació d'un dossier amb conceptes i vocabulari sobre les Masculinitats Dissidents i la

Cultura de la violència, no sols cap a les dones, sinó també cap als homes i cap a si mateixa.

Per últim el dia 27 de febrer a les 10:00h per al torn del matí i a les 19:00h per al torn de la vesprada, els tècnics Mercè i Ferran han conduït la posada en comú i debat a la biblioteca del centre. L'experiència ha sigut excel·lent, arribant a demanar l'alumnat més sessions com aquesta sobre estos temes que de veritat els importen, aportant experiències personals des de diferents perspectives, degut a la diferència d'edat de l'alumnat entre ells i elles així com diferències també d'idees i creences.

Aleshores des del centre valorem molt positivament esta activitat conjunta, felicitem a l'alumnat, tècnics, professorat, Casa de les Dones i Regidoria de Dona i Igualtat per la tasca i el compromís comú d'educació, formació, participació i procés de canvi.

Tresor històric oblidat: monestir de la Murta. Julio

Piquer Carrascosa

Et convida a submergir-te en un racó on el passat i la majestuositat s'entrellacen, el Monestir de Santa Maria de la Murta, un antic cenobi jerònim que s'aixeca en el pintoresc Vall de la Murta, a Alzira. Al llarg dels segles, aquest lloc ha estat testimoni d'esdeveniments que han deixat una empremta inesborrable en la història.

En el segle XIV, un grup d'eremites decideix crear un santuari sagrat en plena comunió amb la natura. Sota la benedicció del Papa Gregori XI en 1376, neix el Monestir de Santa Maria de la Murta, un refugi espiritual que veuria florir el seu llegat.

En el segle XV, la família Vich es converteix en els mecenes del monestir, transformant-lo en un epicentre de pelegrinatge gràcies a les seves generoses donacions. L'esplendor arriba al seu apogeu, sent visitat per figures destacades com el rei Felip II en 1586.

No obstant això, el pas del temps no va ser benivolent. En 1835, la vida monàstica arriba a la seva fi amb la desamortització, i en 1838, el monestir cau en mans privades. Tràgicament, durant la Guerra Civil, valuoses obres d'art, incloent la imatge de la Nostra Senyora de la Murta, es perden per sempre a l'Església de Santa Catalina d'Alzira.

En l'actualitat, el Monestir de Santa Maria de la Murta està en ruïnes, un ressò melancòlic del seu gloriós passat. La negligència, tant dels ciutadans com dels governants, ha permès que aquest símbol històric perdi el seu esplendor. Resulta trencador observar com, a diferència de la cura dedicada al castell de Xàtiva pels xativins, el monestir d'Alzira s'enfronta a l'oblit i la decadència.

Com a alzirenc, la tristesa i l'enveja s'entrellacen al contemplar la deslluïda realitat del nostre monestir, mentre que en altres ciutats, l'orgull pel seu patrimoni històric és palpable. És hora de despertar l'amor i la responsabilitat cap a la nostra història, de preservar no només quatre murs oblidats de l'antiga muralla, sinó també el llegat d'un lloc que va ser testimoni d'encontres significatius en la història d'Espanya. Alzira mereix redescobrir i reviuir la màgia que encara espera entre les ruïnes del Monestir de Santa Maria de la Murta.

Un recuerdo de mi infancia. *Diyana Andonova*

Tengo un recuerdo maravilloso con mi padre que murió hace muchos años. Fuimos con él al estadio y vimos los partidos de fútbol entre nuestros equipos favoritos.

Mi madre y mi hermano también vinieron y después fuimos a ver a nuestros abuelos.

La abuela solía hacer nuestro pastel favorito. La receta se realiza con los siguientes ingredientes: masa redonda, queso blanco, huevos, yogur y aceite.

Su realización: consiste en envolver un rollo con esta pasta resultante, a continuación, la ponemos en una bandeja para cocerla al horno a 180° C.

El resultado es exquisito, con un sabor extraordinario.

Dibuix:
M. Dolores
Bononad Grau

Xàtiva, la ciudad de las mil fuentes. *Borja Soriano Martínez*

La ruta del agua, es quizás la manera más refrescante de conocer Xàtiva, ciudad conocida en su momento como “la ciudad de las mil fuentes”

Este itinerario señalizado, nos descubrirá los rincones más sugerentes del núcleo urbano debido, a la estrecha relación que ha mantenido siempre con el agua.

Xàtiva dispone de canales de agua potable datados de la época islámica. En el siglo XVII se contabilizaron más de novecientos caños, hecho este que dio fama a la ciudad.

Las fuentes se dividían en tres categorías: las reales monumentales y sostenidas públicamente, las vecinales, sostenidas por los vecinos y las particulares que eran escasas y solo al alcance de las familias más pudientes.

La fuente de “La Trinidad” es la más antigua ya que data del siglo XIV, es de estilo gótico y en la copa alternaban escudos de Xàtiva y del reino de Valencia policromados, aunque ahora apenas se perciben debido al desgaste del paso del tiempo.

Elo número de chorros de cada fuente, es señal de la cantidad de agua que se tiene permitido. Cuánto más importante es la fuente, más caños tiene.

Una de las fuentes más importante y famosa, es la “fuente de los veinticinco caños”, es también un abrevadero de estilo neoclásico, levantado entre 1788 y 1804, que sustituyó a la “Pila islámica” del siglo XI, la cual se conserva ahora en el museo arqueológico de la ciudad.

Así pues, el recorrido de las fuentes, es una ruta en sí misma que te permite conocer el conjunto histórico-artístico de la ciudad.

Fotografía: Davinia Martínez Francés

XV Exposició “dones pintores”. Excursió GES II

8 de març 2024. Àngel, Antonio, Maria Dolors, Ramon, Reyes i Rubén.
Fotògrafa: Reyes Garcia

El dia de la dona la classe de GES II vesprada de l'escola “Francesc Bosch i Morata” anàrem a veure a la Casa de la Cultura de Xàtiva una exposició de quadres fets per dones.

Vam veure pintures de tots els estils de diferents temes. La nostra professora, Maribel Molero i Galdón, també tenia un quadre nomenat “Venezia” amb el nom artístic de Mabel Galdón, i quina casualitat!, la mare d'un alumne hi exposava al costat seu.

Tots els quadres estan en molt ben treballats però alguns destacaven. Antonio, un dels alumnes va dir, - Ens sorprén gratament veure exposat un quadre de la nostra professora. El qual tractava d'un paisatge de Venècia amb el Pont, l'aigua, la gòndola, ... donaven ganes d'anar al vaixell de l'amor de passeig.- Els alumnes també descobriren que portaven ja molts anys fent esta exposició. Nosaltres quedàrem molt satisfets i sorpresos de la qualitat que allí estava exposada.

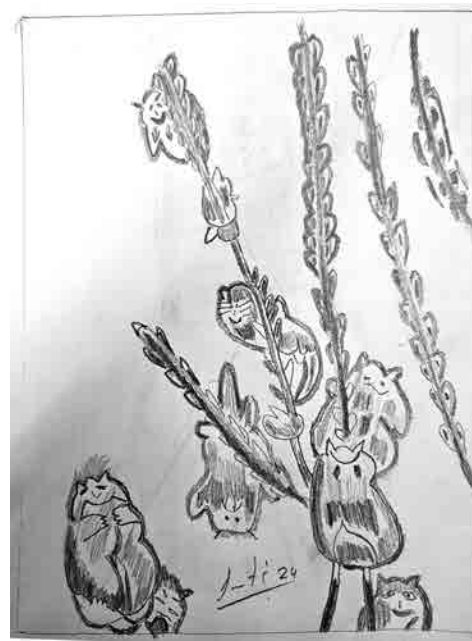

Taller de ceràmica.

Dibuix: Miguel Àngel Lacruz Gil

Dibuix: Santiago Martínez Bellver

Dibuix: Ismael Martínez Sánchez

Dibuix: Javier Juan Belda

Dibuix: José Mª Palop Cucarella

Dibuix: Francisco Sanz Ortega

Dibuix: Concepción Sirera Tomás

EL PORTFOLI DE LES LLENGÜES EUROPEES

Explicaré que és el projecte del *portfoli* de les llengües europees i com m'he trobat jo amb esta metodologia d'aprenentatge.

Amb el portfoli de les llengües tots i totes aprenem sobre altres cultures, llengües, costums -festivitats, a més a més esta manera de treballar ens implica, inspira, motiva i guia cap al descobriment i la comprensió del món que ens envolta.

A classe fem activitats sobre temes importants, partim d'un text, fem varies lectures i passem a fer diversos exercicis de comprensió lectora i anem completant passos fins que acabem l'activitat.

Personalment crec questa metodologia educativa, ens ensenya d'una manera activa, dinàmica, significativa i molt completa, tant en la formació personal com en la professional. El portfoli té moltes aplicacions. Així anem descobrint les nostres habilitats, capacitats i expandim la nostra comprensió del món, pense que ens dona l'oportunitat de créixer i evolucionar constantment.

Text: Zaira Campos
Imatge: Ainhoa Morant

Alumnes GES2 matí

ESTUDIO MACROSCÓPICO DEL SISTEMA NERVIOSO ÓRGANOVEGETATIVO 411

base del cuello, en una especie de compartimiento que le forman por dentro la séptima vértebra cervical y su apófisis transversa, sobre la que descansan por su parte superior, mientras que su parte inferior viene a anudarse sobre el cuello de la primera costilla. Por delante y por abajo, el plano inclinado de la cúpula pleural, sobre la que se fija el aparato suspensor de la pleura, completa el nicho o fosa suprarretropleural, en la que parece penetrar el ganglio cuando se le mira de arriba abajo.

Las relaciones vasculares y nerviosas del ganglio estelar son importantes. Las dos raíces del plexo braquial están en contacto con: la primera dorsal se desliza en la parte declive de la fosa suprarretropleural junto al borde externo del ganglio y pasa debajo del ligamento costopleural para franquear la primera arteria; las dos ramas de este ligamento. La octava cervical se desliza por debajo del ganglio para venir a descansar sobre el cuello de la primera costilla.

Dos troncos vasculares presentan relaciones íntimas con el ganglio estelar. Primero se trata de la arteria vertebral. Esta se aplica a la base superior del ganglio, se seprime en semianillo a su contacto, y a veces hasta al rodeo echando alrededor de ella dos o tres filetes nerviosos que, partiendo del borde interno del ganglio, vuelven a esta base. La vena vertebral está por fuera de la arteria. El segundo vaso es el tronco cervicointercostal. Está dirigido de delante atrás, llega a contacto del ganglio estelar y se divide en dos ramas: la intercostal superior, para llegar al primer espacio intercostal, se insinúa por debajo del ganglio estelar, mientras que la rama cervical profunda, menos voluminosa, subduce al ganglio para dirigirse atrás y arriba a los lados de la columna vertebral, como en la fig. 162.

Señalemos que a la izquierda el plexo braquial se aproxima al ganglio estelar, pasando por debajo y por fuera de él.

§ 2. — RAMAS COLATERALES DEL SIMPÁTICO CERVICAL.

Hemos visto que el simpático cervical emita únicamente ramos eferentes. Las colaterales se originan, pues, en los troncos o cerca de ellos antes de llegar directamente a los órganos y a los músculos periféricos.

Estudiaremos estas ramas en cada ganglio.

I. — RAMAS EFERENTES DEL GANGLIO CERVICAL SUPERIOR.

Dividiremos estas ramas en cinco tipos, según su extensión: anterior, superior, interno, posterior, externo.

1. **Ramas superiores.** — A. **Ramo y plexo carotídeo.** — Del polo superior del ganglio parte un ramo voluminoso que parece atarlo a la base del cráneo. Este ramo superior penetrará en el conducto carotídeo, después de haberse dividido en dos ramas que serpentean en la superficie del vaso, cambiando entre sí filetes más o menos numerosos. Este plexo carotídeo se prolonga al seno cavernoso, en el que forma el plexo cavernoso. A la salida del seno los filetes periaxiales se prolongan por las ramas de terminación de la carótida y la oftálmica.

En el interior del plexo cavernoso finas ramificaciones arteriales vienen a penetrar en las mallas del plexo nervioso; de ahí el nombre de plexo artierivoso de Walther.

a. **Ramas eferentes del plexo carotídeo.** — Son en número de dos. La primera, el filete carotícotimpánico, se desprende del plexo en el primer codo de la

P.B.I. / 10

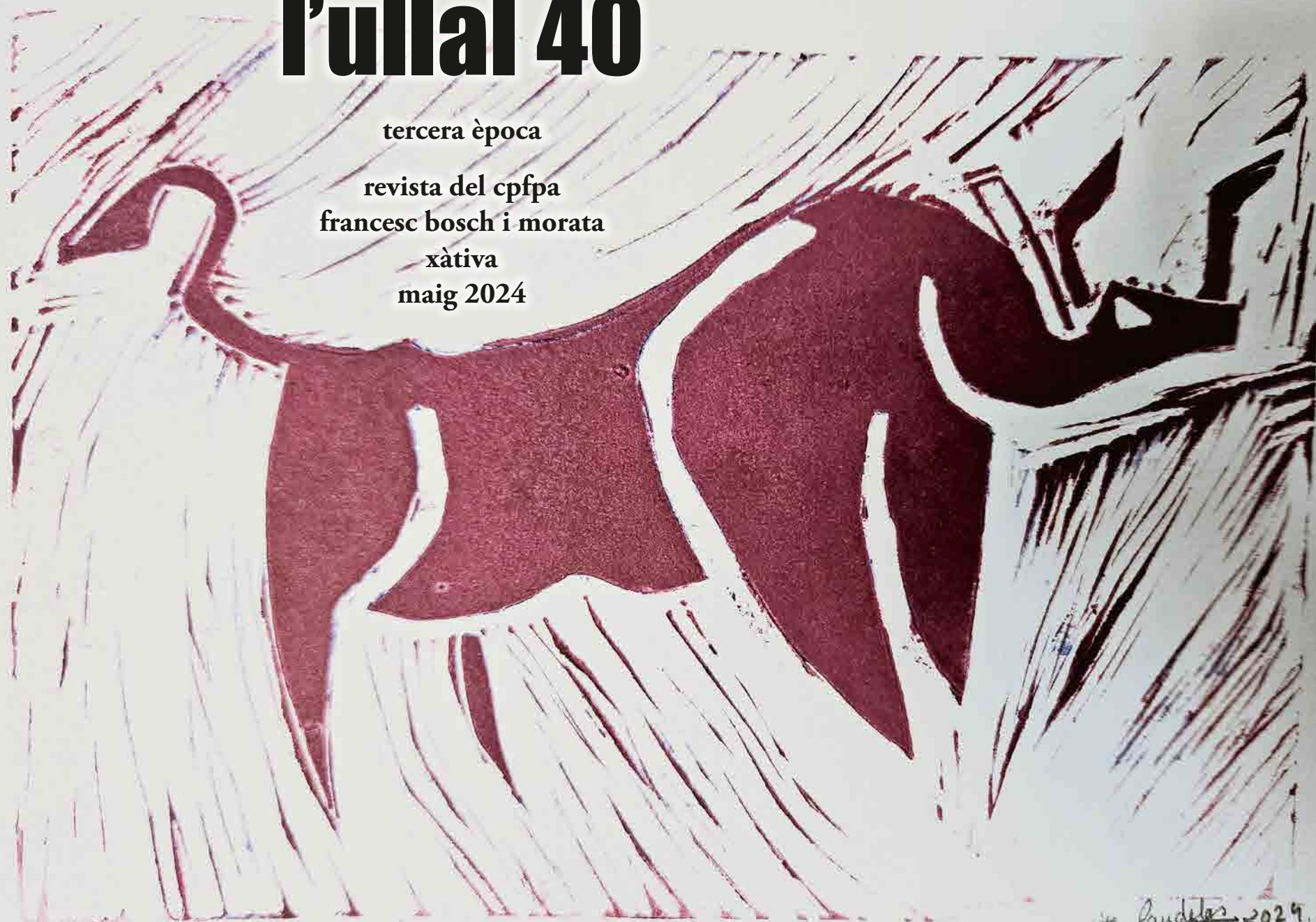
LINDA LERADO

2024

l'ullal 40

tercera època

revista del cpfpa
francesc bosch i morata
xàtiva
maig 2024

P.A. IV/IV Llençorals

"Toro Loco"

per * Pauletas 2024.